שו א מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה טו סמג

:[עשין נ [עיין כ"מ]

פב טוש"ע ח"מ סי' רלה

לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי׳ לה

:סעיף יח

סעיף יח: יח ג מיי' פ"ט

ב מיי׳ פ״ב מהלכות אישות הלכי כו ופכ"ט מהלי מכירה הלי ג סמג עשין

עדות הלכה יא סמג

עא.

הגשמים בימות החמה או איפכא ואומר הן כי זה אפשר

בו'. מימה לר"י אדרבה דמיקשי

ליה מתני' כיון דאינו מחלק בין אלם

לחרש דלמה לי יכול לדבר מתוך

הכתב בהרכנה סגי ואומר ר"י דהא

ודאי דבחרש א לא סגי בהרכנה אע"פ

שכותבין לו נכתוב גט לאשתך ומרכין

בראשו ובודקין אותו ג"פ לאו והן ב

אלא דמדמי רב יוסף הרכנה דאלם

לכתיבה דחרש כמו שאלם ע"י הרכנה

ניכר שמבין ומתרצה ועל ידי זה

כותבים גט הוא הדין חרש ששאלוהו

בכתב והשיב בכתב יש הוכחה שהוא

מבין בטוב אע"פ שאם שאלוהו בכתב

והרכין בראשו אינו מועיל כלוסג:

אמר רבי זירא אי קשיא כו'.

לרב כהנא מדקאמר והא יכול לדבר

מתוך הכתב ואמאי לא פריך אמתניתי׳

דהרי יכול להגיד ע"י הרכנה ואור"י

דמתניתין לא קשיא ליה דפשיטא ליה

דגבי גט אין לריך הגדה בפה רק

שמתרלה כמו שלריך גבי עדות דבור ד

אבל לרב כהנא דחשיב יכול לדבר

מתוך הכתב אפי׳ בחרשה א״כ דבור

מעליא הוא ויש לחושבה הגדה וי"מ

דאמתניתין לא קשיא ליה דאיכא

למימר דהא דאמר פרט לאלם שאינו

יכול להגיד היינו אלם שאינו שומעי

° דהיינו חרש אבל אלם לא משמע הכי ו:

והא יכול לדבר מתוך הכתב. זהגזה

חשיבה ע"י הכתב כדפרישית אע"ג

דממעט יי חרש וחרשת מחלילה לפי

שאינם באמר ואמרה אמירה ודאי לא

הוי אלא בפה חועוד דהתסטי יליף וענתה

מוענו הלוים שלריך בלשון הקדש

ומינה נמי שמעינן דהויא בפה כמו

בלוים: מפיהם ולא מפי בתבם.

בפ' שני דכתובות (דף כ.י) הארכתי

נה: כתור מיהת עדיות. אמאי דקתני פרט לאלם שאינו יכול להגיד

תימה לר"י דמשמע דפריך

למלוא בכבושים בדבש או בענין אחר אלא ששואלין לו אם רולה

שילקטו לו מן האילן: אמר רב יוםף מאי קמ"ל תנינא נשתתק

א) [לקמן עב.], ב) חגיגה ב: [מוס' מרומות פ"א], ני יבמות לא:, ד) [מוספתא רפ״ה], ה) יבמות קיב; ו) דברים יו, והרש״ש כתב שיש ט״ם ול״ל על פי שני עדים, ו) ל"ל שחתמוהו וקיימוהו לההול וכו', דבש תמר, ת) יבמות קד:, ט) [סוטה לב.], י) [ד"ה ו יא) בדפו"ר דאס,

תורה אור השלם

ו. ואני כחרש לא אשמע וּכָאַלֵם לא יִפְתַח פִּיו: וּכָאַלֵם לא תהלים לח

2. וְנֶפֶּשׁ כִּי תָחֲטְא וְשְׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא יַגִּיד וְנֶשָׂא ויקרא ה א

גליון הש"ם

תום' ד"ה א"ר זירא כו' דהיינו חרש. קשה לי דא״כ למאי לריך לטעמא דאינו יכול להגיד הא בלאו הכי לאו בר עונשין הוא ועל כל חייבי אינו כשוטה לכל דבר:

לעזי רש"י

. צריש"ש [צירישי"ש]. דובדבנים. נישפל"ה [נישפלי"ש]. שסקים.

מוסף רש"י

ואינו מחילמו היה פיקח עד שלמד לדנר אחר כך נתחרש (חגיגה ב:). מפיהם ולא מפי בחבם. דרחמנה אמר על פי שנים עדים ולא שיעידו על פי כתנס (יבמות לא:). כשם ברמיזה כך שכונסה מוציאה ברמיזה. כקידושין כך גירושין, ברמיזה כנס שרמו באלבע עד שנתרלית לו, וברמיזה אם רצה להוציא יוציא (שם קיב:).

מוסף תוספות

א. שאינו שומע מה שאומרים לו. תוס' הרא"ש. ב. אין להאמין בהרכנתו אם הוא משיב הן אם לאו, ראינו מתכוין למה שכתבו לו אלא כמתעסק בעלמא הוא. מוס' הרא"ש. ג. ופרקינן . רשאני אלם דכפקח לכל דבריו הוא ומש״ה סגי ליה בהרכנה שומע אי לאו רב כהנא הו״א דאפילו במגיד מתוך הכתב אין נותנין. רכינו קרשקש. T. דפשיטא דהרכנה לא חשיבא כדיבור לענין עדות. מוס" הרא"ש. ה. לשוויי מוס" הרא"ש. ה. ואינו כפקח. מוס" הרא"ש. 1. ואינו מדבר דהו"ל כשוטה. רעב"א. מובו זהו לכשוטה. לעכלה. I. אלא לרב דאמר חרש שאינו יכול לדבר אם יכול טא מי כול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו דאלמא . כתיבה הויא לה הגדה מעליתא ומוציאה אף מידי ספק חרש שאינו שומע ואינו א"כ ברייתא דקתני . פרט לאלם אמאי וכו׳ אלא יכתיבת ידו אינו מוציאתו מידי ספק שטותו׳. רקנ״ח. ממעטינן ליה משום דכתיב לא יגיד רכתב ידו נמי הגדה אמירה כדכתיב (קהלת י, כ) ובעל כנפים יגד דבר. ריטנ״ח. שמפיהם לאו דוקא.
 מוס׳ הרח״ש. י. מגזיה״כ ראם לא יגיד דלא חייב בכתוב אלא במדבר. תוס׳ סרמ״ע. יא. למה נקט

ללולה מימיו. ולקמיה פריך וכיון דחרש

מעיקרו הוא הרי כנס ברמיזה ולא היו קידושין גמורין ומוקי לה

ביבם: אבל פיקח. שלמד לכתוב מדעת ללולה: הוא כותב.

גט ואחרים חותמין והיינו כרב כהנא: כשם שכונם ברמיזה כו'.

משנה היא ביבמות דחרש שנשא אשה אם רצה יוציא: ביבמחו.

שקידושיה גמורין וזיקתה גמורה והוא אין יכול לחלוץ לפי שאינו

בועמד ואמר לא חפלתי לקחתה (דברים כה) וכונס ואינו מוליא

לעולם דגט דידיה לא מפקע זיקה דאורייתא: אשתו נמי.

ניגזור אטו יבמתו שקידושיה גמורין: יכמחו ביכמחו. אשת

אחיו פיקח באשת אחיו חרש: ומי גורינן. אחיו חרש אטו פיקח:

בפירי. שאינם מצוים באותה שעה כגון לריש"ש בימות הגשמים אלא בפירי. אין לפרש ששואלין לו אם רוצה פירי של ימות ובימות החמה נישפל"ה: חרש. שהיה פיקח כשכנסה וקדושיו קידושין גמורין ותנן ביבמות (דף קיב:) נתחרש הוא או נשתטה לא יוליא עולמית לפי שאין כח בגירושי חרשות להפקיע קידושי חכמה וקאמר

רב דאם יכול לדבר מתוך הכתב דיודע לכתוב על הקלף כתבו ותנו אלא בפירי: אמר רב כהנא אמר רב אחרש גט לאשתי אתם פלוני ופלוני ומסר להם פיקח גמור הוא וכותבין ונותנין: אלם קאמרם שאני אלם. דכיון דשומע הוא הרי הוא כפיקח לכל דבריו אבל חרש שאינו שומע ואינו מדבר אי לאו דיכול לדבר מתוך הכתב ברמיזה לא מפיק ואי לאו דאשמעינן רב לא הוה ידענא: חרש המדבר וחינו שומע זהו חרש. ולא זהו חרש שדברו בו חכמים בכל מקום והשווהו לשוטה דוהו כפיקח לכל דבריו כדהתני בהדיא אבל חרש דרב כהנא (אינו) לא שומע ולא מדבר: חישתקיל מילוליה. נוטריקון דאלם: אי קשיא לי. בהא דרב כהנא: פרט לאלם. שאינו חייב קרבן שבועה על שבועת העדות אם השביעו והרכין בראשו שאינו יודע: הרי יכול להגיד מחוך הכתב. ואם איתא לדרב כהנא ליחייב: מפיהם. על פי שנים עדים ולא מפי כתבם. יעידו בב"ד דלא דמי לשטר שחתמוהו ביומו דההוא אורחיה להכי: כשם שבודקים. אנשתתק והרכין ברחשו קחי: למשחום ומתנות. למכור בנכסיו: לעדיות ולירושות. כולהו מפרש ואזיל: קסני מיהא לעדיות. שיעיד עדותו מפי הכתב והאמרת מפיהם וזה נאלם: בעדות אשה. להשיאה: דאקילו בה. בעד אחד קרוב ושפחה: ופרכינן קתני ירושות. וקא סלקא דעתך להעיד על ירושה שהוריש אדם מעלמא: אמר רבי אבהו. מאי ירושות בנו דידיה אם רצה להשוות את הבכור כאחד מבניו ולהכי נקט ירושת בנו הבכור דאם לא לשנות על משפט הירושה של תורה הוא בא למה לנו לדבריו הירושה מאיליה תפול: מאי לאו דעלמא. דהיינו עדות: לא הלכו אחר רמיותו. לחשבו כפיקח: אבל לא לגישין. היכא דקידושיו היו קידושין גמורין ותיובתא דרב כהנא: במה דברים אמורים. דלא הלכו בו בגיטין: בחרש מעיקרו. שחין לו לא מיחלפא ומי גזרינן חרש אמו פיקח כתב יד של דעת שלא היתה לו דעת

שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גם לאשתו אמר רב יוסף מאי קא משמע לן , תנינא נשתתק ואמרו לו נכתוב גם לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו אמר ליה רבי זירא אלם קאמרת שאני אלם ידתניא ימדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם וזה וזה הרי הן כפקחין לכל דבריהם וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם דכתיב יואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו ואי בעית אימא כדאמרי אינשי אישתקיל מילוליה אמר ר' זירא אי קשיא לי הא קשיא לי דתניא 2אם לא יגיד יפרט לאלם שאינו יכול להגיד אמאי הא יכול להגיד מתוך הכתב אמר ליה אביי יעדות קאמרת שאני עדות ∘דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם מיתיבי סהכשם שבודקין אותו לגימין כך בודקין אותו למשאות ולמתנות ולעדיות ולירושות קתני מיהת עדיות אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב ששת יבעדות אשה דאקילו בה רבנן והא קתני ירושות אמר רבי אבהו יירושת בנו הבכור קתני מיהת למשאות ולמתנות מאי לאו לעלמא לא לדידיה מיתיבי "חרש לא הלכו בו אחר רמיזותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין "אבל לא לגיטין תנאי היא דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בחרש מעיקרו אבל פיקח ונתחרש הוא כותב והן חותמין וחרש מעיקרו לא ייכשם ישכונסה ברמיזה כך מוציאה ברמיזה אי באשתו ה"ג הכא במאי עסקיגן ביבמתו יבמתו ממאן אילימא דנפלה ליה מאחיו חרש יכשם שכניםתה ברמיזה כך יציאתה ברמיזה אלא לדנפלה ליה מאחיו פיקח ואיבעית אימא לעולם דנפלה ליה מאחיו חרש וגזירה אחיו חרש אמו אחיו פיקח אי הכי אשתו נמי יבמתו ביבמתו מיחלפא אשתו ביבמתו

פריך ומיהו לר"י נראה דהאי פירכא נמי הויא לרב דהא תיובתא דבתר הכי הויא לדידיה והכי פירושו בשלמא אי לאו דרב אע"פ שלענין עדות חשיבה הגדה מה שמרכין בראשו " כדקתני הכא דבודקין אותו לעדות מ"מ פטר קרא אלם שאינו יכול להגיד דלענין קרבן שבועה לא חשיבה הגדה אלא הגדה מעליה' הלה לרב דחשיב דיכול לדבר מתוך הכתב עדות מעליא כיון דאפילו בחרש מהני אע"ג דהרכנה לא מהניא ביה כלל וא"כ לריך לומר הא דממעט קרא אלם שאינו יכול להגיד אע"פ שיכול לדבר מחוך הכתב משום דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם וא"כ איך בודקין אותו לעדות הא בעינן מפיהם ולא מפי כתבם ולמאי דפירשנו פרט לאלם שאינו יכול להגיד דהיינו חרש א"ש דאי לאו דרב באלם סגי בהרכנה בכל דבר אבל חרש לא סגי אפי׳ יכול לדבר מתוך הכתב לא לענין גט ולא לענין

עדות אבל לרב אע"ג דפסול לענין עדות כשר גבי גט תקשי ליה דהא

הכא מכשרינן עדות כמו גט: והא קתני ירושות. השתא דקסבר

ירושות דעלמה ומשחות ומתנות דעלמה ולענין עדות החמר כ"ל שני דסלקא דעתיה דפרושי קא מפרש למשאות ומתנות וירושות היינו עדות אי נמי הוי מצי למימר ולטעמיך היינו עדות: **ירושת בגו** הבבור. פרש"י שהשוה בכור לפשוט ואין נראה לר"י יא אם כן יא הוה ליה למימר יב שריבה לזה ומיעט לזה אלא אומר רבינו ילחק דהיינו שאומר על בן בין הבנים שהוא בכור וקא משמע לן דנאמן לכך על ידי הרכנה: תנאר היא דתניא אמר רשב"ג בו'. לא בעי לשנויי דרב מיירי בפיקח מעיקרו וברייתא בחרש מעיקרו כמו שמחלק רשב"ג משום דקים לן דרשב"ג פליג על הך ברייתא כדאמר רבי יוחנן בסמוך: אי

קמ"ל רב דסומכין על כתיבתו שהכתיבה אינה נעשית אלא בדעת ובכוונה: א"ר זירא אי ק' לי הת ק' לי דתניא אם לא יגיד פרט לאלם שאינו יכול להגיד. ואמאי והא יכול להגיד מתוך הכתב. פי׳ ממתני׳ דנשתתק לא ק' ליה מפני שהוא פקה ומחמת חליו נשתתק ואלם דממעט מלא יגיד י"ל דהוא חרש גמור שאינו בר דעת מ"ה ממעט ליה אלא דרב ק' דאמר טומכין על כתיבתו להפקיע קדושי פקחות שנעשו מדעת וא"ב אמאי ממעט ליה מאם "לא יגיד הרי יכול להגיד מתוך הכתב ואע"פ שאין לסמוך על רמויו על כתיבתו יש לסמוך: א"ל אביי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם. פי' האי אלם דקא ממעט מלא יגיד לא בחרש מיירי ומשום שאין בו דעת (אלא) באלם שהוא שומע ואינו מדבר שהוא פקח לכל דבריו וטעמא דמלתא משום דלגבי עדות בע" מפיהם ולא מפי כתבם אבל לענין ליתן גט לאשתו לא מיבעיא שהוא פקח לכל דבריו וטעמא דמלתא משום דלגבי עדות בע" מפיהם ולא מפי כתבם אבל לענין ליתן גט לאשתו לא מיבעיא שהוא פקח אלא אפילו חרש גמור ע"י כתיבתו כותבין ונותנין גט לאשתו להפקיע קדושי פקחותו שכתיבתו מדעת היא נעשית כדקאמר רב ואי ק' אלם שהוא פקח אמאי אינו יכול להעיד מפי הכתב ומ"ש מכל שטרי דעלמא שהן כשרים בדיני ממונות ואמר" בהו עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד וגם הוא מקרא מלא שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום. תשובה כל שיכול להגיד על פה כשר בכתיבה ועשו חתימתו כמו שנחקרה בב"ד עדותו וכל שאינו יכול להגיד על פה אינו כשר בכתיבה ומשום הכי אלם פסול בכתיבה דליתיה על פה ומיהו אינו יכול העד כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד על ידי כתב אלא בפיו דבע" מפיהם ולא מפי כתבם. ולא דמיא לחתימת השטר יכול להגיד על פה אינו כשר בכתיבה ומשום הכי אלם פסול בכתיבה דליתיה על פה ומיהו אינו יכול העד כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד על ידי כתב אלא בפיר דבעי מפידהם ולא פשי כתבם. רא דמיא ליחות החשר
דתתם כיון דמסר החתימה לההוא דמסהיד נעשה כמי שנחקרה עדותו בכ"ד אבל אי בעי איהו לאסהודי בכי דינא לא מצי לאסהודי בכתב דאכתי לא מסר סדותיה לההוא דמסהיד ליה הלכך צריך להעיד על פה שלא נתקנה
החתימה אלא למסור למי שהוא מעיד לו ומפני תיקון העולם שמא ימותו העדים או ילכו למדינת הים אבל לא למוסרה לב"ד כיון דאיהו קאי קמייהו ואלם אין חתימתו מועלת אפילו למוסרה למי שמעיד לו אחרי שאינו בר
הגדה משום הכי פטור משבועת העדות שאינו בר עדות לא בפה ולא בחתימה: מיתיבי כשם שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למתנות ולמשאות ולעדיות קתני מיהת לעדיות דעלמא. פי
אלמא שבודקין מי שנשתתק ומקבלין עדותו בהרכנת ראשו וכ"ש בכתיבתו והיכי אמרת דאלם אינו יכול להעיד מתוך הכתב אמר ר' יוסף בר חמא אמר רב ששת בעדות אשה דאקילו בה רבנן להכשיר עד א' ואפילו עד מפירו נמי להעיד בכתיבה ובבריקה ואפי אבו שביר נעיד בניי דוו לא מאות בנו הבכור דנכסי דידה נינהו ולכל מאן דבעי מותים שהירו שחירו קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא בגיטין. פי בפקח ולבסוף נתחרש מיירי שהיו קרושיו לא מיירי שהור מיירי מותנות מאי לאו משאות ומתנות ומדיה. מיתיבי חתש לא הלכו אחר רמיזותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא משאות ומתנות מאילאו משאות ומתנות מאי לאו משאות ומתנות מאילאו משאות ומתנות מידי לא משאות ומתנות המידים ביירו אלה הלכו אחר רמיזותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא משאות ומתנות מידי אלא משאות ומתנות בייד הייל אות ביידו אלא בגיטין. פיי

מ ד מיי שם ופ״ג שם הל׳ ז ממג שם יוש"ע ד סמג שם טוש"ע וסי כח סעיף יא: ה מיי׳ פכ״ט מהל׳ מכירה הלכה ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רלה סעיף יח [וסי רג ס"ו]: ינו נוסף לל סיין. בא ו מייי פייט מהלי עדות הלכה יא נופיייג מהלי גירושין הכ״ח] סמג לאוין ריד טוש״ע ח״מ סי׳ לה סעיף יא [אה״ע סי׳ זו סי״ב]: בב ז מיי׳ פ"ד מהל' נחלות הלכה א וופ"ב שם הט"ון סמג עשין לו טור ש"ע ח"מ סי רעט סעיף א [וסי רעז סעי ידן: רעז סעי ידן: בג ח מיי פר"ט מהלי מכירה הלכה ב ג סמג

גירושין הלכה יז סמג עשין ג טור ש"ע אה"ע סימן קכ סעיף ה: בה כ ל מיי' פ"ז מהל' יבום הלכי טו יו סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קעב סעיף יב וסי' קכא סעי' ו:

עשין פב טור ש"ע ח"מ סי

רלה סעיף יו:

פ"ב מהלי

בדטימיי

פסקי רי"ד אמר רר כהוא אמר רר חרש

אמו דב כהנא אמו דב חוש שיכול לדבר מתוך הכתב כותבים ונותנין גט לאשתו. פי׳ אין לפרש דבחרש מעיקרא הוא דאמר רב דא״כ מאי אריא בכתיבה בכל רמזיו יכול להוציא כדאמרינז בפ׳ יכול להוציא כו אמריגן בפי חרש (יבמות קיב:) כשם שכנס ברמיזה כך מוציא . ברמיזה אלא בפקח ונתחרש קאמר שהיה פקח כשכנסה וקדושיו קדושין גמורין ותנן ביבמות נתחרש הוא או פי שאין כח בגירושי חרשת להפקיע קדושי חכמה וקאמר רב שאם יכול לדבר מתוך הכתב ויודע לכתוב על הקלף כתבו גט ותנו לאשתי אתם פלוני ופלוני ומסר להם סומכין על כתיבתו וכותבין . ונותניז אמר רב נחמז ¢) מאי לו נכתוב גט לאשתך וכו׳ . כיון דקא מחוי כתבי' פי' סומכין ברמזיו וכותבין גט לאשתו ואין לך רמז גדול מכתיבת ידו א"ל רב זירא מכוניבונ יוו א"ל וב ויוא אלם קאמרת שאני אלם דתניא חרש המדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואיוו מדבר זהו אלם וזה וזה הרי הם כפקחים לכל דבריהם. פי׳ ונשתתה במתני׳ פהח נאלם ואינו מדבר אבל שפוי הוא בדעתו ולפיכך בודקים אותו אם לא נטרפה דעתו סומכין על רמזיו וכ"ש על כתב ידו אבל חרש גמור שאינו שומע ואינו מדבר שאין סומכין על רמזיו . להפקיע קדושיו שנתן בעודו פקח כדתנן נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית הוה אמינא שגם על כתבו לא